

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Херсонський державний аграрний університет»**

Кафедра професійної освіти
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

Вікторія КРИКУНОВА

“ 27 ” 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ЗДОРОВ'Я

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень другий (магістерський)

(бакалавр, магістр)

Спеціальність 181 «Харчові технології»

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Харчові технології

(назва спеціалізації)

Факультет біолого – технологічний

(назва факультету)

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Філософія здоров'я» для здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою «Харчові технології», спеціальності 181 «Харчові технології»

Розробники: Берегова Г.Д., завідувач кафедри професійної освіти
доктор філос. наук, професор
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри професійної освіти
Протокол від “28” 08 2020 року № 1
Схвалено методичною комісією економічного факультету
Протокол від “28” 08 2020 року № 1
Затверджено на вченій раді економічного факультету
Протокол від “28” 08 2020 року № 1

Завідувач кафедри
професійної освіти
(назва кафедри)

«28» серпня 2020 року

(підпис) (Берегова Г.Д.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань <u>18 Виробництво та технології</u> (шифр і назва)	за вибором	
Змістових частин – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>181 Харчові технології</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>Підготувати реферат з аналізом філософських проблем здоров'я нашої го часу</u> (назва)		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 2 год.		Лекції	
	14 год.	-	
	Практичні, семінарські		
	14 год.	-	
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
	62 год.	-	
Індивідуальні завдання: - год.			
Вид і форма контролю: залік			

* Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 28 год. до 62 год.

для заочної форми навчання – 0 год. до 0 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета і завдання навчальної дисципліни – ознайомлення з основними уявленнями про життєдіяльність організму та найбільш відомими досягненнями в галузі здорового способу життя. Оволодіння знаннями та вміннями щодо використання засобів, форм і методів філософії здоров'я. Студент повинен вміти застосовувати отримані філософсько-світоглядні знання у збереженні та покращенні здоров'я, усвідомлення сутності наукового пізнання, аналізу науки як специфічної форми пізнання, духовного виробництва і соціального інституту; ознайомлення із загальними закономірностями розвитку науки, її структурою, рівнями, методологією і методами наукового пізнання.

Завдання

- *вивчення основних структурних підрозділів філософії сучасної науки;*
- *опанування знаннями основних соціальних функцій біофілософської науки;*
- *вивчення головних методологічних традицій та концепцій філософії здоров'я;*
- *опанування аналізом основних структурних рівнів знання з філософії здоров'я;*
- *вивчення сфери застосування знань з філософії здоров'я.*

Набуті компетенції:

- **загальні**

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області і професії.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іншою мовою на загальні та фахові теми.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 10. Прагнення до збереження довкілля.

- **фахові**

ФК 14. Володіння прийомами та методами виробництва екологічно чистої та органічної харчової продукції, її зберігання та маркування.

ФК 17. Володіння сучасними технологіями утилізації відходів промисловості.

ФК 21. Здатність до пошуку і узагальненню інформації про основні методи захисту персоналу і населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.

Програмні результати навчання:

ПРН 17. Уміння впроваджувати на підприємствах з переробки м'ясної, молочної та іншої сировини вітчизняних і зарубіжних вискоєфективних, енергозберігаючих та безвідходних технологій з виготовлення якісних харчових продуктів.

ПРН 24. Уміти розв'язувати нестандартні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності

ПРН 26. Створення в колективах атмосфери для обговорення нагальних питань з урахуванням професійної етики, позитивної соціальної та емоційної поведінки, поваги до етичних принципів.

ПРН 28. Здатність рекомендувати до застосування традиційні та нові методи удосконалення технології переробки продукції тваринництва, рослинництва.

ПРН 29. Здатність формулювати висновки щодо ефективності обраних виробничих і технологічних процесах, запроваджених на підприємствах.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Філософія біофілософії.

Поняття філософії біології в західній та вітчизняній філософії: представники та школи. Предметна сфера та пізнавальна мета філософії біології. Філософія біології та біофілософія. Структура біофілософії, її світоглядні аспекти та дослідницькі завдання.

Тема 2. Світоглядні проблеми біології.

Проблема походження та сутності живого як центральна світоглядна проблема біології. Методологічні парадигми в осмисленні сутності та виникнення живого в історії біології. Філософсько-методологічні засади пізнання розвитку біологічного світу. Трансформізм та епігенез. Теорія еволюції Ж.-Б.Ламарка. Дарвінівська теорія еволюції та її засади. Синтетична теорія еволюція. Синергетична картина еволюції в науці ХХІ ст.

Тема 3. Людина: природно-біологічні основи та філософські виміри.

Біологічно-тілесна природа людини. Проблема біологічної заданості форм людської поведінки. Генетична пам'ять. Біологічні виміри людського буття. Морально-етичний аспект відношень в сферах буття людини «тіло-соціальність», «тіло-культура».

Тема 4. Засади наукового пізнання та особливості біологічного дослідження.

Поняття, види, рівні і форми пізнання. Засади наукового знання. Функції філософії у науковому пізнанні.

Структура та особливості біологічного пізнання. Емпіричний та теоретичний рівні біологічного дослідження. Методи і форми теоретичного пізнання живого.

Тема 5. Етика науки та сучасного біологічного пізнання.

Сфера та предмет етики науки. Основна проблематика сучасної етики науки. Роль сучасної біології в виникненні етики науки. Етика біологічного дослідження та проблема відповідальності науковця за його організацію, проведення та результати. Соціально-філософський аналіз проблем біотехнологій, генної й клітинної інженерії, клонування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових частин і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Тема 1. Філософія біології та біофілософія. Їх предмет, структура і функції.	18	2	4			12	18	2	2			14	

Тема 2. Світоглядні проблеми біології.	18	2	4			12	18	2	2			14
Тема 3. Людина: природно-біологічні основи та філософські виміри.	18	2	4			12	18	2	2			14
Тема 4. Засади наукового пізнання та особливості біологічного дослідження.	18	2	4			12	18	1	1			16
Тема 5. Етика науки та сучасного біологічного пізнання.	18	2	4			12	18	1	1			16
Усього годин	90	10	20			60	90	8	8			74

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія біології та біофілософія. Їх предмет, структура і функції	2/2
2	Світоглядні проблеми біології	2/2
3	Людина: природно-біологічні основи та філософські	2/1
4	Засади наукового пізнання та особливості біологічного дослідження	2/1
5	Етика науки та сучасного біологічного пізнання	2/2
Разом		10/8

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія біології та біофілософія. Їх предмет, структура і функції.	4/2
2	Світоглядні проблеми біології.	4/2
3	Людина: природно-біологічні основи та філософські	4/1
4	Засади наукового пізнання та особливості біологічного дослідження.	4/1
5	Етика науки та сучасного біологічного пізнання.	4/2
Разом		20/8

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука як елемент системи культури і соціальний інститут.	10/10
2	Особливості філософії біології і їх детермінованість складністю об'єкта біологічного дослідження.	6/10
3	Культурно-гуманістичний смисл сучасної біології.	8/10
4	Філософський характер проблеми походження та сутності живого.	12/10
5	Глобальні проблеми в предметі сучасної біології (екологічна проблема, енергетична проблема, демографічна та ін.).	8/10
6	Людина як універсум науки.	8/10
7	Синтетична теорія еволюції як основа еволюціонізму ХХ-ХХІ ст.	4/10
8	Екологічний імператив як світоглядна засада ставлення людини до природи.	4/4
Разом		60/74

8. Індивідуальні завдання

1. Напишіть рецензію на роботу Ч.Дарвина: «Происхождение видов путем естественного отбора».
2. Підготуйте реферат на тему: «Новий етос науки. Роль моральних орієнтацій в постнекласичній науці».
3. Складіть опорний конспект з характеристикою субстратного та інформаційного підходів сутності живого в біології ХХІ ст.
4. Підготуйте у письмовому вигляді стислий виклад основних етапів еволюційних уявлень в біології.
5. Складіть схему-конспект відповіді на питання про світоглядні і методологічні можливості концепцій біосфери і ноосфери в сучасній біології (В.Вернадський і сучасні послідовники).
6. Культурно-гуманістичний смисл сучасної біології. Підготуйте виступ з цього питання на практичне заняття.
7. Чи є, на вашу думку, біологічно запрограмованими протосоціальні форми людської поведінки? Напишіть з цього приводу коротке есе.

9. Методи навчання

Педагогічного впливу (розповідь, бесіда, пояснення, демонстрація).
Інтерактивні (діалог, полілог, виступи, дискусії, диспути).
Імітаційні (моделювання морально-етичних ситуацій).

10. Методи контролю

Усне опитування, індивідуальні виступи, ККР, тестування.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістова частина 1					
T1	T2	T3	T4	T	100
20	20	20	20	20	

T1, T2 ... T4 – теми змістових частин

Схеми оцінювання ДВНЗ «ХДАУ»

Національна диференційована шкала

Оцінка	Мін. рівень досягнень	Макс. рівень досягнень
Відмінно/Excellent	90	100
Добре /Good	74	89
Задовільно/Satisfactory	60	73
Незадовільно/Fail	0	59

Національна недиференційована шкала

Зараховано/Passed	60	100
Не зараховано/Fail	0	59

Шкала ECTS

A	90	100
B	82	89
C	74	81
D	64	73
E	60	63
Fx	35	59
F	1	34

Шкала ECTS недиференційована шкала

P	60	100
F	0	59

12. Методичне забезпечення

1. Берегова Г.Д. Лекції з філософії здоров'я; [електронний ресурс] / Наукова бібліотека ХДАУ. – 2018.
2. Берегова Г.Д. Лекції з біофілософії; [електронний ресурс] / Наукова бібліотека ХДАУ. – 2017.
3. Берегова Г.Д. Філософія науки: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни. – Херсон: РВВ Колос, 2019.

13. Рекомендована література

Базова

- Вековшинина С.В.* Биоэтика. Начала и основания / С.В. Вековшинина С.В. Кулиниченко. К. : Сфера, 2002. 152 с.
- Биофилософия* / РАН. Ин-т философии; Отв. ред. А.Т. Шаталов. М., 1997. 250 с. (Филос. анализ оснований биологии).
- Крисаченко В.С.* Людина і біосфера. К.: Заповіт, 1998. 688 с.

Павлова Т.Н. Биоэтика в высшей школе. К.: Киевский эколого-культурный центр, 1998. 128 с.

Сидоренко Л.І., Перова О.Є. Філософські проблеми сучасного природознавства. Ч. 1, 2. К., 2006. 40 с.

Сергієнко В.В. Філософські проблеми наукового пізнання: Кременчук: КНУ імені Михайла Остроградського, 2011. 103 с.

Ханстантинов В.О. Філософські проблеми біології: курс лекцій / В.О. Ханстантинов.– Миколаїв: МНАУ, 2016. 143 с.

Допоміжна

Борисов Ю. Генетика и поведение человека: этический контекст // Человек. 2003. №2.

Вековичина С.В. Биоэтика в эпоху глобальных технологий // Практична філософія. 2004. №1. С.36-48.

Вельков В.В. На пути к генетически модифицированному миру // Человек. - 2002. №2. С.22-37.

Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста. М.: Наука, 1988.

Воронцов Н.Н. Развитие эволюционных идей в биологии. М., 2004.

Гнатик Е.Н. Некоторые философско-гуманитарные проблемы генетики человека / Е.Н. Гнатик // Вопросы философии. 2004. № 7. С.125-135.

Дарвин Ч. Происхождение видов путем естественного отбора. СПб., 1991.

Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 223 с.

Єременко І. В. Синергетичний аналіз еволюції біологічних систем [Текст] : Автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.09 / Єременко Ірина Володимирівна ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. К., 2001. 20 с.

Каганова З.В. Постмодернизм, наука, биология // Биология и культура. М.: Канон +, 2004. С.135-149.

Киященко Л.П. Опыт философии трансдисциплинарности (казус "биоэтика") // Вопросы философии. 2005. №8. С.105-117.

Кодекс добровольно принимаемых правил, которых надлежит придерживаться при интродукции (выпуске) организмов в окружающую среду // Микробиология. – 1993. – Т.62. Вып.2. С.367-374.

Кордюм В.А. Биологическая опасность – критический порог // Практична філософія. 2001. №2.

Крисаченко В.С. Философский анализ эволюционизма. – К., 1990.

Кулиниченко В.Л., Чешко В.Ф. «Опасное знание» как социальный феномен (биоэтический и коэволюционный аспекты) // Практична філософія. 2006. №1. С.204-221.

Киселев Н.Н. Биологическая этика в системе практической философии // Практическая философия. К., 2000. №1. С.166-174.

Лук'янець В. Фундаментальна наука і науковий світогляд у перспективі ХХІ ст. // Філософська думка. 2006. № 3. С.3-25.

Моисеев Н. Н. Человек и ноосфера. - М.: Мол. гвардия, 1990.

Ніколаєнко Н. В. Новітні біотехнологічні практики: філософсько-методологічний аналіз: автореф. дис. канд. філос. наук : 09.00.09 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка/ Н. В. Ніколаєнко. К., 2010. 15 с.

Перова О.Є. Біоетика: смислові і предметні ракурси // Вісник Київського національного університету імені Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. Вип.38. К.,2002. С.45-50.

- Перова О.Є.* Проблеми біофілософії в сучасній філософії науки // Вісник. Філософія. Політологія. - К., 2002. №38-41. - С.192-198.
- Перова О.Є.* Ціннісні орієнтації сучасного біологічного дослідження (постнекласичний етап): автореф. дис. канд. філос. наук. 09.00.09 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка/ О. Перова. К., 2003. 19 с.
- Поттер В.Р.* Глобальная биоэтика: движение культуры к более жизненным утопиям с целью выживания // Практична філософія. 2004. №1. С.4-14.
- Поттер В.Р.* Биоэтика. Мост в будущее. К., 2002. 215 с.
- Пустовит С.В.* Глобальная биоэтика: становление теории и практики (философский анализ). К.: Арктур А, 2009. – 324 с.
- Ровинский Р.Е.* Синергетика и процессы развития сложных систем // Вопросы философии. – 2006. – №2. С.167-169.
- Рубанець О.М.* Проблема клонування людини: про взаємодію когнітивного та трансцендентного // Практична філософія. – 2003. – №4. – С.126-135.
- Сидоренко Л.И.* Физика живого как наука о живом // Физика живого. К., 2001. Вип.2. С.131-139.
- Сидоренко Л.И.* Философский анализ развития и перспектив биотехнических исследований. – К.: Вища школа, 1987. – 159 с.
- Сидоренко Л.И.* Методологическое измерение этоса постнеклассического биологического исследования // Культурный контекст социальной самоорганизации. К., 2006. С.184-192.
- Сидоренко Л.И., Перова О.Є.* Філософські проблеми сучасного природознавства. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2006. – Ч.1,2.
- Сидоренко Л.И., Перова О.Є.* Сучасна наука: взаємозв'язок ціннісного та когнітивного // Вісник Київського університету ім. Т.Шевченка. – 2006. – Вип.81-83.
- Современные проблемы естественных, технических и социально-гуманитарных наук /* Под ред. проф.В.В.Миронова – М.: ГАРДАРИКИ, 2007. – Разд.2.6 – Философские проблемы биологии и экологии. – С.261-316.
- Сучасні проблеми біоетики /* ред.кол. Ю.І. Кундієв (відп.ред.). – К. : Академперіодика, 2009. – 278 с.
- Уайтсайдс Дж.* Нанотехнология в ближайшем десятилетии. Прогноз направления исследований. – М.: Мир, 2002. – 292 с.
- Уолкер Ш.* Биотехнология без тайн. – М.: Эксмо, 2008. – 336 с.
- Фролов И.Т.* Перспективы человека: Опыт комплексной постановки проблемы, дискуссии, обобщения. – М.: Изд. ЛКИ, 2008. – 304 с.
- Фукуяма Ф.* Наше постчеловеческое будущее. Последствия биотехнологической революции. – М.: ОАО «Люкс», 2004.
- Хабермас Ю.* Будущее человеческой природы. На пути к либеральной евгенике? / Пер. с нем. – М.: Издательство «Весь Мир», 2002. – 144 с.
- Хайтун С.Д.* Человечество на фоне универсальной эволюции: сценарии энергетического будущего // Вопросы философии. – 2005. – №11. – С. 90-105.
- Хруцкий К.С.* Человек и биосфера – проблемы эволюционного единства // Вопросы философии. – 2007. – №10. – 166-170.
- Цомко О.О.* Біологічні та духовні аспекти феномену життя / О.О. Цомко // Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. — К.: ІНТАС, 2010. – Вип. 50. – С. 97-105.
- Цомко О.О.* Феномен життя в етико-філософській традиції / О. О. Цомко // Політологічний вісник. Збірник наук. праць. К.: XXI СТОЛІТТЯ: ДІАЛОГ КУЛЬТУР, 2005. Вип. 18. С. 16-25.

Чудомех В.М. Цілісність живого в контексті сучасного природознавства (онтологічні основи): автореф. дис. канд. філос. наук: 09.00.01 / В. М. Чудомех; Таврійський національний ун-т ім. В.І.Вернадського. Сімф., 2003. – 20 с.

Шевчук Е. Н. Философско-этические последствия клонирования человека // Социально-правовые аспекты клонирования человека. Одесса: ЛАТСТАР, 2001. С. 89–124.

Шевчук О.М. Клонування людини як соціально-філософська проблема // Вісник НАН України. 2002. №1. С. 38–46.

Юдин Б. Биотехнологическое конструирование человека // Биология и культура. М.: Канон+, 2004. С. 461-491.

14. Електронні ресурси

1. Біологія і культура в генезисі людини [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.big-library.com.ua/book/41_Filosofiya/3513_Biologiya_i_kultura_v_genezisi_ludini

2. Генеза біофілософії [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pandia.ru/text/79/504/52106.php>

3. Дарвінізм як вчення про закони історичного розвитку органічного світу. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/biolog/26945/>

4. Єдність біологічного і соціального в людині [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://libfree.com/129200004_filosofiyayednist_biologichnogo_sotsialnogo_lyudini.html

5. Загальна декларація ЮНЕСКО про біоетику і права людини від 19 жовтня 2005 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/bioethics_and_hr.shtml

6. Загальна декларація ЮНЕСКО про геном людини та права людини від 11 листопада 1997 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_575

7. Закон України «Про відходи» від 5 березня 1998 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z980187.html 110

8. Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» від 31 травня 2007 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T071103.html

9. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2012 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>

10. Закон України Про приєднання України до Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття від 12 вересня 2002 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/152-15>

11. Закон України «Про рослинний світ» від 9 квітня 1999 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T990591.html

12. Закон України «Про тваринний світ» від 13 грудня 2001 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2894-14/page>

13. Історія розвитку генетики. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-15620.html>

14. Стратегічний план з біорізноманіття на 2011-2020 роки та цільові задачі Аїті щодо біорізноманіття // Десята нарада Картахенський протокол про біобезпеку до

Конвенції ООН про біологічне різноманіття [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_935

15. Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 1992 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_030/page

16. Конференції Сторін Конвенції про біологічне різноманіття (Нагоя, Японія, 18-29 жовтня 2010 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://govuadocs.com.ua/docs/457/index-1566981.html>

17. Сучасна філософія біології про інтеграції біологічних знань [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://crk-knteu.kiev.ua/76070-Sovremennaya_filosofiya_biologii_o_integracii_biologicheskikh_znaniy.html